

Un vell

(ALDC, III, 523. Un vell)

Vell (var. *vellet* 155) deriva del llat. vg. *vĕCLUS*, que va substituir el llat. cl. *vĒTULUS*. En aquest mapa només hem tingut en compte el tractament de la vocal tònica, prescindint, per tant, de la iodització o no del grup -C'L- (per a aquest tema, veg. *PALDC*, I, mapes 19 i 20). La E oberta de *vĒCLU* presenta tres resultats en català: **1)** manteniment en una considerable franja occidental del Principat (*v[ɛ]ll*); **2)** tancament en [e] a la major part del domini, d'acord amb una evolució regular de la [ɛ] del llat. vg. i Ē del llat. cl. (cf. *temps* < *TĒMPUS*, *egua* < *ĒQUA*, etc.); **3)** pas a una [ɛ] mitjana en rossellonès a conseqüència de la igualació en aquest timbre de /e/ i /ɛ/ (veg. *PALDC*, II, mapa 106). Tanmateix, si tenim en compte formes toponímiques com *Castellvill*, *Castellví* sembla que en època preliterària el

català havia conegut en aquest cas la diftongació condicionada per iod (*vĒCLU* > **viell*, **viev* > *vill*, *vi* [< *vij*]). Sobre aquest complicat tema de fonètica històrica, veg. Rasico, 1982 i *DECat* s. v. *vell*.

Altres mots, sovint com a respostes secundàries, són: **1)** 'de molta edat': *ancià* 79, 85; *viejo* 87, 94, 100 (← cast.); com adj. *gran* 56, *diós* 83, és a dir 'de dies'; **2)** a partir de 'avi' com a 'persona anciana': *avi* 17, 120; *padri* 120; *iaio* 69 (var. *jaio* 123; *iai* 83, 84, despectiu); *abuelo* 118, 144, 190 (var. *agüelo* 125; *uelo* 152, 184; *uelo* 145; *avelet* 161). *Vell* i *ancià* són mots normatius; *jai* és connotat.

